

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie z protestu H. Z.

przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej oraz Prokuratora Generalnego

przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 30 czerwca 2025 r.,

postanawia:

1. uznać zarzuty protestu za zasadne w zakresie, w którym wskazane okoliczności dotyczą bezpośrednio wnoszącej protest i jednocześnie wyrazić opinię, że stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów;

2. w pozostałym zakresie pozostawić protest bez dalszego biegu.

D.Z.

Paweł Księżak Paweł Czubik Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem z ... czerwca 2025 r. H. Z. (dalej: Skarżąca) złożyła protest wyborczy, wnosząc „o unieważnienie wyborów Prezydenta RP z powodu wyłączenia [jej] z możliwości wybierania – głosowania w wyborach na Prezydenta

Rzeczypospolitej Polskiej w czasie II tury”. W uzasadnieniu protestu podniosła, że z uwagi na zaplanowany wyjazd na wczasy postanowiła ona zwrócić się do Urzędu Gminy w Z. o wydanie dwóch zaświadczeń o prawie do głosowania w dowolnym miejscu w Polsce – osobno na pierwszą oraz drugą turę głosowania. W dniu 18 maja 2025 r. Skarżąca udała się do lokalu wyborczego w J., aby oddać głos w pierwszej turze wyborów. Wyjaśniła, że podała jednemu z członków komisji oba zaświadczenia, by osoba zasiadająca w komisji dokonała wyboru odpowiedniego dokumentu uprawniającego do głosowania w pierwszej turze. Następnie, jak wskazuje Skarżąca, osoba zasiadająca w komisji wybrała z dwóch zaświadczeń jeden dokument i umożliwiła Skarżącej oddanie głosów w pierwszej turze.

Po czasie okazało się jednak, że osoba zasiadająca w komisji popełniła błąd, bowiem w odniesieniu do Skarżącej dokonała wyboru zaświadczenia uprawniającego do oddania głosu w drugiej, a nie w pierwszej turze. Skarżąca 1 czerwca 2025 r., czyli w dniu drugiej tury wyborów, stawiała się w lokalu wyborczym w K. z pozostałym jej zaświadczeniem (dotyczącym, jak się okazało, pierwszej tury), jednak odmówiono jej wydania karty do głosowania, powołując się na nieważność zaświadczenia. W rezultacie Skarżąca nie miała możliwości oddania głosu w drugiej turze wyborów.

W dowód powyższego Skarżąca załączyła do swojego protestu oryginał zaświadczenia o prawie do głosowania uprawniającego do oddania głosu w pierwszej turze wyborów (k. 4 akt sądowych).

Skarżąca stwierdziła jednocześnie, że również inne osoby w K. miały analogiczną sytuację.

Prokurator Generalny, ustosunkowując się do protestu, wniósł o uznanie go za zasadny, bez wpływu na wynik wyborów, w zakresie zarzutu dotyczącego pozbawienia Skarżącej prawa głosowania w drugiej turze oraz o pozostawienie protestu bez dalszego biegu w zakresie zarzutów odnoszących się do innych przypadków tego typu wzmiankowanych przez Skarżąca.

Przewodniczący PKW nie zajął stanowiska w przedmiotowej sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut protestu w zakresie w jakim dotyczył prawa do głosowania Skarżącej okazał się zasadny, lecz stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów.

Na wstępie wskazać należy, że w myśl art. 82 § 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2025, poz. 365, dalej: k.wyb.) Skarżąca była osobą uprawnioną do wniesienia protestu wyborczego. Wprawdzie wskutek wydania Skarżącej zaświadczeń o prawie do głosowania, stosownie do art. 32 § 4 k.wyb., została ona skreślona ze spisu wyborców i nie była ujęta w żadnym spisie wyborców, to jednak w dniu głosowania 18 maja 2025 r. w wybranej przez siebie obwodowej komisji wyborczej, w związku z przedstawieniem zaświadczeń o prawie do głosowania, została ona dopisana do spisu wyborców, zgodnie z pkt 45 ppkt 1 uchwały Nr 165/2025 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 23 kwietnia 2025 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 18 maja 2025 r., wydanej na podstawie art. 161 § 1 k.wyb. Nadto na zaświadczeniach o prawie do głosowania wskazana została data głosowania 18 maja 2025 r. (na ten dzień zostały zarządzone wybory), a zatem przyjąć należy, że Skarżąca była osobą uprawnioną do wniesienia protestu wyborczego.

Przechodząc do dalszych rozważań, wskazać należy, że w świetle art. 82 § 1 k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu dopuszczenia się: 1) przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Jednocześnie, w myśl art. 321 § 3 k.wyb., wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Konstrukcyjnym elementem protestu jest zatem takie sformułowanie zarzutów popełnienia konkretnych przestępstw przeciwko wyborom lub naruszeń przepisów kodeksowych dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku wyborów, które poparte są dowodami i wykazują naruszenie własnego, konkretnego, rzeczywistego i aktualnego interesu protestującego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 listopada 2023 r., I NSW 86/23; z 14 listopada 2023 r., I NSWR 46/23; z 30 października 2019 r., I NSW 117/19; z 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19). W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że protest jest środkiem procesowym o indywidualno-konkretnym charakterze. Oznacza to, że jego przedmiotem mogą być tylko zarzuty, które skarżący jest w stanie udowodnić lub uprawdopodobnić (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 lipca 2020 r., I NSW 3061/20). Warunki te w przedmiotowej sprawie, w zakresie w jakim dotyczy to sytuacji faktycznej samej Skarżącej, zostały spełnione.

Analiza treści protestu wyborczego wniesionego przez Skarżącą prowadzi do wniosku, że na skutek przeoczenia wynikającego z błędu członka jednej z obwodowych komisji wyborczych, który na prośbę Skarżącej dokonał wadliwego wyboru od niej zaświadczenia o prawie do głosowania, Skarżąca została pozbawiona prawa do oddania głosu w ponownym głosowaniu, które miało miejsce 1 czerwca 2025 r. Załączając do swojego protestu oryginał odpowiedniego zaświadczenia o prawie do głosowania uprawniającego do oddania głosu w pierwszej turze wyborów, Skarżąca w dostatecznym stopniu uprawdopodobniła przy tym okoliczność, że członek jednej z obwodowych komisji wyborczych omyłkowo w pierwszej turze wyborów, która odbyła się 18 maja 2025 r., przyjął od niej zaświadczenie o prawie do głosowania uprawniające do oddania głosu w drugiej, zamiast w pierwszej turze wyborów. W rezultacie została ona pozbawiona możliwości oddania głosu w ponownym głosowaniu. Oznacza to, że protest wyborczy Skarżącej i zawarte w nim zarzuty są w tym zakresie zasadne.

Powyższe naruszenia nie miały jednak żadnego wpływu na wynik wyborów. Nawet bowiem przy założeniu, że Skarżąca zrealizowałaby swoje prawo do oddania głosu w ponownym głosowaniu, to i tak, biorąc pod uwagę ostateczny wynik wyborów Prezydenta RP oraz różnicę między wynikami poszczególnych

kandydatów, oscylującą w granicach 370 000 głosów, okoliczność ta nie mogłaby w żaden sposób zmienić wyniku ponownego głosowania i ostatecznego wyniku wyborów Prezydenta RP w 2025 r. Skonkludować zatem należy, że wskazana przez Skarżącą sytuacja miała charakter incydentalny i jednostkowy, wobec czego pozostaje ona bez faktycznego wpływu na wynik wyborów.

Powyższe pozostaje jednakże bez wpływu na okoliczność, że protest wyborczy wniesiony w przedmiotowej sprawie, w zakresie w jakim Skarżąca odnosi się do innych tego typu przypadków, nie spełnia warunków formalnych. Zarzuty podniesione w proteście, odnoszące się do analogicznej sytuacji innych głosujących, pozostają gołosłowne. Samo twierdzenie wnoszącej protest o zaistnieniu określonych zdarzeń nie może bowiem zostać uznane za realizację obowiązku przedstawienia lub wskazania dowodów, na których opiera zarzuty (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2023 r., I NSW 1079/23). W istocie twierdzenie to nie stanowi dowodu, lecz jest okolicznością, która powinna stanowić przedmiot dowodzenia. Innymi słowy, okoliczność taka powinna zostać udowodniona przez środek dowodowy, który wnoszący protest przedstawi lub wskaże w proteście. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 19 grudnia 2023 r., I NSW 227/23, przedstawienie lub wskazanie dowodów nie byłoby konieczne, gdyby ustawodawca tego wyraźnie nie wymagał. Taki wymóg został jednak jednoznacznie sformułowany, zaś jego niespełnienie prowadzi, w zakresie innych tego typu przypadków, nie dotyczących bezpośrednio Skarżącej, które rzekomo wystąpiły w Obw.KW w K., do pozostawienia protestu bez dalszego biegu.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy, działając na podstawie art. 322 § 1 w zw. z art. 321 § 3 *in fine* oraz na podstawie art. 323 § 1 i 2 k.wyb., postanowił jak w sentencji.

D.Z.

[r.g.]

